

Opdrachtgever: Gemeente Gulpen-Wittern

Contactpersoon: drs. I. van den Esschert

Uitgevoerd door: WINDMILL
Milieu I Management I Advies
Postbus 5
6267 ZG Cadier en Keer
Tel. 043 407 09 71
Fax. 043 407 09 72

Contactpersoon: ing. J.L.M.M. Brouwers
drs. O.A.M. Beckers

Datum: 19 maart 2008

Rapportnummer: 2007.043.00-2

Gebiedsvisie ten behoeve van de verordening
geurhinder en veehouderij voor de gemeente Gulpen-
Wittern op grond van Wet Geurhinder en Veehouderij

Wet geurhinder en veehouderij

Gebiedsvisie

ten behoeve van de
verordening geurhinder en veehouderij
voor de gemeente
Gulpen-Wittem

Fotografie: Twan Wiermans, Cadier en Keer

Inhoudsopgave

Definities en afkortingen	5
Samenvatting	6
1 Inleiding.....	8
2 Aanleiding en beoogd resultaat.....	9
2.1 Aanleiding	9
2.2 Opdracht en beoogd resultaat	9
3 Uitgangspunten en randvoorwaarden.....	10
3.1 Gemeentelijk geurbeleid: verordening en gebiedsvisie	10
3.2 Randvoorwaarden Wgv	10
3.3 Bandbreedte geurverordening	11
3.4 Quicksan	12
4 Gewenste ruimtelijke inrichting	13
5 Inventarisatie.....	14
5.1 Verzamelen gegevens	14
5.2 Resultaat inventarisatie	14
5.3 Interpretatie en analyseresultaten	15
5.4 Bepalen aandachtsveld gebiedsvisie	16
5.4.1 OU-bedrijven	16
5.4.2 VA-bedrijven	17
5.4.3 Overige	17
6 Huidige geursituatie	18
6.1 Inleiding.....	18
6.2 Uitgangspunten.....	18
6.3 Beoordeling harde afstandsnormen Wgv	18
6.4 Analyse huidige geursituatie	19
6.5 Conclusie huidige situatie	20
7 Definiëring bebouwde kom	21
7.1 Afweging bebouwde kom.....	21
7.2 Voorstel definiëring bebouwde kom.....	21

8	Beleidsopties	22
8.1	Inleiding.....	22
8.2	Varianten voor een eigen gemeentelijke normstelling.....	22
9	Effecten beleidsopties	24
9.1	Variant 1: definiëring bebouwde kom	24
9.2	Variant 2: definiëring bebouwde kom + halvering te respecteren vaste afstand in het buitengebied.....	25
9.3	Variant 3: definiëring bebouwde kom + halvering te respecteren vaste afstand in het buitengebied en binnen de bebouwde kom	26
9.4	Overige effecten varianten.....	26
9.4.1	Hinderbeleving bij de geurgevoelige objecten	27
9.4.2	Aantal overbelaste woningen.....	27
9.4.3	Oppervlakte geurcontouren	28
9.5	Samenvatting effecten beleidsopties	28
10	Overige randvoorwaarde uit de Wgv	29
10.1	Het belang van een geïntegreerde aanpak van de verontreiniging.....	29
10.2	De noodzaak van een even hoog niveau van de bescherming van het milieu.....	29
11	Conclusies en aanbevelingen	30
11.1	Conclusie	30
11.2	Aanbevelingen	30
12	Procedure en afstemming	31
12.1	Procedure	31
12.2	Afstemming met buurgemeenten.....	31

Bijlagen

- I Lijst betrokken veehouderijen bij de inventarisatie
- II Begrenzing bebouwde kom
- III Conceptverordening

D

efinities en afkortingen

Wgv **Wet geurhinder veehouderij**

Rgv **Regeling geurhinder en veehouderij**

VA-dieren Vaste afstand dieren

Voor deze dieren is géén geuremissiefactor opgenomen in de Rgv. Voor deze dieren een minimale afstand ('vaste afstand') tussen veehouderij en 'geurgevoelig object' te worden aangehouden. Het gaat hier om de afstand tussen het emissiepunt van een dierenverblijf en de buitenzijde van het geurgevoelige object. Voorbeelden van VA-dieren zijn melkrundvee, zoogkoeien paarden en konijnen.

VA-bedrijf Bedrijf waar vaste afstand dieren worden gehouden

OU-dieren Odour unit dieren

Voor deze dieren is een geuremissiefactor opgenomen in de Rgv. Met behulp van deze geuremissiefactor kan de geurbelasting op een 'geurgevoelig object' worden berekend en worden getoetst aan de geurnorm zoals opgenomen in artikel 3 van de Wgv. Voorbeelden van OU-dieren zijn varkens, kippen, vleeskalveren en –stieren, geiten en schapen.

OU-bedrijf Bedrijf waar dieren worden gehouden waarvoor een geuremissiefactor is opgenomen in de Rgv

ggo **geurgevoelig object**

Conform artikel 1 van de Wgv wordt onder een Geurgevoelig object verstaan: gebouw, bestemd voor en blijkens aard, indeling en inrichting geschikt om te worden gebruikt voor menselijk wonen of menselijk verblijf en die daarvoor permanent of een daarmee vergelijkbare wijze van gebruik, wordt gebruikt.

**Geuremissie-
factor**

omrekeningsfactor waarbij per diercategorie de geuremissie per dier is vastgelegd rekening houdend met relevante parameters zoals het toegepaste huisvestingssysteem.

Geurbelasting geurconcentratie uitgedrukt in aantallen Europese odour units in een volume-eenheid lucht (ou_E/m^3 : odour units per kubieke meter lucht).

Samenvatting

Op 1 januari 2007 is de Wet geurhinder en veehouderij (Wgv) in werking getreden. De Wgv biedt gemeenten de mogelijkheid om binnen bepaalde grenzen af te wijken van de standaard geurnormen zoals gesteld in deze Wet. De afwijkende normen moeten in een gemeentelijke verordening worden vastgelegd.

Bij de inventarisatie van het aanbod aan veehouderijen binnen de gemeente is gebleken dat het aandeel aan intensieve veehouderijen binnen de gemeente zeer beperkt is en deze niet leiden tot een noodzaak om de wettelijke geurnormering aan te passen. De bedrijven met uitsluitend of in hoofdzaak vaste afstand dieren zijn bepalend voor de agrarische bedrijvigheid binnen de gemeente. Gelet op de gewenste ruimtelijke inrichting van de gemeente, wordt nagestreefd deze veehouderijen meer ruimte te geven om zich te ontwikkelen. Enerzijds om de levensvatbaarheid te behouden en anderzijds om de verwevingsdoelstelling te bereiken. Voor deze groep bedrijven is nader onderzocht welke kansen een eventuele aanpassing van de standaard te respecteren afstanden zoals genoemd in de Wgv biedt. Gelet op de verwevenheid van agrarische bedrijven en woonbebouwing in het buitengebied van de gemeente is het tevens noodzakelijk gebleken om de 'bebouwde kom' zoals bedoeld in de Wgv nader te definiëren.

Uit de analyse van de geurhinder op de gevoelige objecten en de doorgroeimogelijkheden van de agrarische bedrijven worden de volgende conclusies getrokken:

- In de huidige geursituatie (uitgaande van de wettelijke normstelling) voldoet 72% van de bedrijven met vaste afstand dieren niet aan de te respecteren afstanden en heeft daardoor géén uitbreidingsmogelijkheden meer.
- met de definiëring van de bebouwde kom (variant 1) wordt, met behoud van de wettelijk te respecteren afstanden, een kleine winst geboekt in het aantal bedrijven die niet kunnen voldoen aan de te respecteren afstanden en daardoor een slechte geursituatie veroorzaken nabij de geurgevoelige objecten. Met deze variant wordt echter niet voldaan aan het speerpunt om meer bedrijfsontwikkelingsmogelijkheden te creëren voor de vaste afstandsbedrijven (het aantal bedrijven die géén uitbreidingsmogelijkheden heeft bedraagt nog steeds 63%).
- met halvering van de te respecteren afstand in het buitengebied (variant 2), naast de definiëring van de bebouwde kom, wordt grotendeels voldaan aan het speerpunt om meer bedrijfsontwikkelingsmogelijkheden te creëren voor de vaste afstandsbedrijven (48% van de bedrijven voldoet nu niet aan de te respecteren afstanden, 52% van de bedrijven voldoet wel en kan dus uitbreiden in de veebezetting). Het aantal overbelaste woningen is in deze variant echter nog aanzienlijk.
- Wanneer naast het buitengebied tevens de te respecteren afstanden in de gedefinieerde bebouwde kom worden gehalveerd (variant 3), wordt een optimaal resultaat bereikt ten aanzien van het verruimen van de bedrijfsontwikkelingsmogelijkheden (slechts 42% van de bedrijven voldoet nu niet aan de te respecteren afstanden, 58% van de bedrijven voldoet daarentegen wel en kan dus uitbreiden in de veebezetting). Met deze variant wordt tevens een grote winst bereikt ten aanzien van het aantal overbelaste woningen en het aandeel geurbelast oppervlak binnen de gemeente. Hiermee wordt optimale ruimte gegeven voor de inbreidingslocaties binnen de gemeente Gulpen-Wittem.

Samenvattend worden de verschillende varianten onderstaand weergegeven:

	Bedrijven zonder uitbreidingsmogelijkheden	Bedrijven met uitbreidingsmogelijkheden	Overbelaste woningen	Afname geurbelast oppervlak
Huidige geursituatie	72 %	28%	540 stuks	nvt
Variant 1	63 %	37 %	400 stuks	94 ha
Variant 2	48 %	52 %	320 stuks	140 ha
Variant 3	42 %	58 %	75 stuks	187 ha
Maximaal te behalen effect	- 30%	+ 30%	- 465 stuks	-187 ha

Geconcludeerd wordt dat met **variant 3** voldaan wordt aan de geformuleerde doelstellingen. Ook wordt voldaan aan het speerpunt om de geursituatie van de geurgevoelige objecten acceptabel te houden.

Op basis van de uitgevoerde gebiedsvisie wordt aanbevolen in een gemeentelijke verordening de te respecteren afstand tussen een veehouderij waar dieren worden gehouden van een diercategorie waarvoor niet bij ministeriële regeling een geuremissiefactor is vastgesteld tot een geurgevoelig object te verlagen tot:

- Binnen de bebouwde kom: 50 meter
- Buiten de bebouwde kom: 25 meter

Voor de bepaling van de begrenzing van de bebouwde kom wordt aanbevolen het contourenbeleid uit het POL te hanteren ('contour kern').

1 Inleiding

De Wet geurhinder veehouderij (Wgv) is op 1 januari 2007 in werking getreden. Deze wet is het nieuwe toetsingskader bij aanvragen om een milieuvergunning van veehouderijen. De veehouderijen moeten voldoen aan individuele wettelijke normen voor de geurbelasting op een geurgevoelig object. De Wgv biedt gemeenten de mogelijkheid om binnen bepaalde grenzen af te wijken van de standaard geurnormen zoals gesteld in deze wet. De afwijkende normen moeten in een gemeentelijke verordening worden vastgelegd en worden onderbouwd vanuit de gewenste ruimtelijke inrichting van een gebied (een gebiedsvisie). Daarbij moet een relatie worden gelegd met de aanwezige geur in het gebied. Op deze wijze wordt invulling gegeven aan het zogenaamde gebiedsgerichte beleid op basis van de Wet geurhinder en veehouderij.

De gemeente Gulpen-Wittem heeft de Windmill benaderd voor het opstellen van een gebiedsvisie en een concept geurverordening.

2 Aanleiding en beoogd resultaat

2.1 Aanleiding

De gemeente Gulpen-Witterm werkt aan een levenskrachtige en duurzame landbouw ten behoeve van gebiedseigen bedrijvigheid en werkgelegenheid. Daarnaast werkt de gemeente aan een duurzame leefomgeving waarbij de sterke verbondenheid met het fraaie heuvellandschap voor de lange termijn het uitgangspunt vormt voor de verdere versterking van het welzijn en de leefbaarheid in de kernen en het omringende landelijke gebied (Bestuurlijk Programma 2006-2010).

Deze beide beleidsdoelstellingen: levenskrachtige landbouw en leefbare kernen en buitengebied, kunnen met elkaar botsen.

Gulpen-Witterm is qua oppervlakte (ruim 73 ha) de grootste gemeente van Zuid-Limburg. Gulpen-Witterm is zeer uitgestrekt en kent tien grotere kernen en daarnaast tal van kleinschalige buurtschappen en gehuchten. Deze kleinschalige bebouwingen zijn van oudsher ontstaan rondom agrarische activiteiten en zijn daarmee verweven met het buitengebied van de gemeente. Het Limburgs Heuvelland verkrijgt haar aantrekkingskracht door deze verwevenheid van natuurwaarden, agrarische activiteiten in cultuurlandschap en toerisme. Dit is ook terug te vinden in de provinciale beleidslijn zoals geformuleerd in de nota "Vitaal platteland".

De typering van het Zuid-Limburgse landschap met daarbij de kenmerkende agrarische activiteiten in het heuvellandschap levert echter knelpunten op: de van oudsher aanwezige agrarische bebouwingen worden nu feitelijk belemmert door de in het verleden toegestane woningbouw in later theoretisch bepaalde stankcirkels. Daarmee biedt de huidige stankwetgeving geen maatwerk voor de specifieke situatie in het Zuid-Limburgse heuvellandschap.

2.2 Opdracht en beoogd resultaat

De gemeente Gulpen-Witterm wil haar beleidsdoelstellingen uit het Bestuurlijk Programma 2006-2010 op basis van een verantwoord geurbeleid tot ontwikkeling brengen. Het doel van de gemeente Gulpen-Witterm is dan ook om duidelijkheid te scheppen onder welke omstandigheden groei van de agrarische sector mogelijk is. Onderzocht dient te worden of het mogelijk en wenselijk is om een afwijkend gemeentelijk beschermingsniveau vast te stellen. De specifieke normen moeten zoveel mogelijk door alle belanghebbenden worden gedragen.

3 Uitgangspunten en randvoorwaarden

De gebiedsvisie moet een zorgvuldige onderbouwing bieden voor een geurverordening. Daartoe zijn een aantal uitgangspunten gesteld door de wetgever. In dit hoofdstuk zijn de uitgangspunten en randvoorwaarden beschreven waarbinnen de gebiedsvisie is opgesteld.

3.1 Gemeentelijk geurbeleid: verordening en gebiedsvisie

De gemeenteraad is bevoegd om bij gemeentelijke verordening andere normen of afstanden te stellen, in plaats van de wettelijke normen en afstanden uit de Wgv. In verschillende documenten van de rijksoverheid wordt uiteengezet, dat ter ontwikkeling of verbetering van de vitaliteit van het landelijke gebied een integrale aanpak van doelstellingen nodig is. Afstemming tussen geurregelgeving (die direct gekoppeld is aan woningbouw en bedrijfsuitbreiding) en gewenste ontwikkelingen in het ruimtelijke beleid is dan vanzelfsprekend. Door die afstemming ontstaat onder meer ruimte voor een duurzame, vitale landbouw, vergroting van toeristisch-recreatieve mogelijkheden, hergebruik van agrarische bebouwing en nieuwbouw in het landelijke gebied. Aan de basis van een geurverordening ligt dan ook een gemeentelijke visie op de gewenste ontwikkeling van een gebied. De gemeenteraad bepaalt de nieuwe maximaal toegestane normen en/of afstanden, en daarmee de uitbreidingsmogelijkheden voor veehouderijen én de geurhinder die ter plaatse van geurgevoelige objecten wordt verwacht. De nieuwe waarden en/of afstanden treden in de plaats van de wettelijke normstelling en worden dus bij vergunningverlening gehanteerd.

Het aanscherpen of verruimen van individuele normen heeft gevolgen voor de geurcontouren van de veehouderijen en daarmee tevens voor de omgevingskwaliteit binnen de gemeente. In een gebiedsvisie wordt gezocht om, mogelijk met behulp van een eigen normstelling, een goede balans te vinden tussen agrarische ontwikkelingen, belangen van burgers in de kernen en het buitengebied en de beoogde ruimtelijke ontwikkelingen.

3.2 Randvoorwaarden Wgv

In artikel 8 van de Wgv zijn de criteria opgenomen waarmee rekening moet worden gehouden. Dit zijn:

- a. de huidige en de te verwachten geursituatie vanwege de veehouderijen in het gebied, én
- b. het belang van een geïntegreerde aanpak van de verontreiniging, én
- c. de noodzaak van een even hoog niveau van de bescherming van het milieu.

Daarnaast moet ook rekening worden gehouden met één van de volgende criteria:

- d. de gewenste ruimtelijke inrichting van het gebied, óf
- e. de afwijkende relatie tussen geurbelasting en geurhinder.

Artikel 9 Wgv voegt daar aan toe dat overleg met een naburige gemeente moet plaatsvinden, als het effect vanwege het vaststellen van die andere waarde of andere afstand doorwerkt naar het grondgebied van die naburige gemeente.

In deze gebiedsvisie wordt op deze eisen uit de Wgv ingegaan met uitzondering van de genoemde 'afwijking relatie geurbelasting en geurhinder'. Het criterium is opgenomen omdat het mogelijk is dat in de toekomst onderzoeksresultaten beschikbaar komen, waaruit blijkt dat de relatie tussen geurbelasting en geurhinder voor één of meerdere diercategorieën statistisch significant anders is dan de relatie waar ten tijde van de totstandkoming van de Wgv werd uitgegaan. Dit criterium is niet bedoeld om een afwijkende hindergevoeligheid in een specifiek gebied vast te stellen, bijvoorbeeld omdat veehouderijen daar slechts beperkt hinder zouden veroorzaken of dat de bewoners extra gevoelig zouden zijn voor geur. Een eenmalig onderzoek voor een specifieke situatie in een specifiek gebied kan niet leiden tot het toepassen van een afwijkende relatie tussen geurbelasting en geurhinder. Een dergelijk onderzoek moet in ieder geval betrekking hebben op de algemeen geldende relatie tussen geurbelasting en geurhinder in Nederland.

3.3 Bandbreedte geurverordening

In de Wgv wordt onderscheid gemaakt in twee soorten dieren:

- dieren waarvoor een geuremissiefactor (uitgedrukt in odour units per seconde) is opgenomen in de Regeling geurhinder en veehouderij (Rgv). Met behulp van deze geuremissiefactor kan de geurbelasting op een 'geurgevoelig object' (ggo) worden berekend en worden getoetst aan de geurnorm zoals opgenomen in artikel 3 van de Wgv. Deze dieren noemen we verder **odour unit-dieren, afgekort als OU-dieren**.
- dieren waarvoor géén geuremissiefactor is bepaald. Voor deze dieren geldt een minimaal te respecteren afstand ('vaste afstand') tussen het emissiepunt van een dierenverblijf en de buitenzijde van een 'geurgevoelig object' (ggo). Deze dieren noemen we verder **vaste afstand dieren, afgekort als VA-dieren**.

Bij de beoordeling van vergunningaanvragen van individuele veehouderijen dient bepaald te worden of de normen voor geurbelasting niet overschreden worden. Gemeenten kunnen op grond van de Wgv binnen een bepaalde bandbreedte variëren met de bescherming van geurgevoelige objecten.

Odour-unit dieren (OU-dieren)

De gemeente Gulpen-Wittem ligt in een niet-concentratiegebied zoals bedoeld in de Meststoffenwet. Wettelijk geldt voor de gemeente Gulpen-Wittem een norm van 8 ou_E/m^3 98 percentiel buiten de bebouwde kom en een norm van 2 ou_E/m^3 98 percentiel voor een ggo binnen de bebouwde kom. De grenzen voor het afwijken van de waarde voor de geurbelasting zijn opgenomen in artikel 6, eerste lid van de Wgv. Omdat de gemeente Gulpen-Wittem is gelegen in een niet-concentratiegebied zijn de minimale en maximale waarden als volgt:

Tabel 1: Bandbreedte geurverordening OU-dieren

niet concentratiegebied	(OU _E /m ³)		
	Min.	wettelijke norm	Max.
binnen bebouwde kom	0,1	2	8
buiten bebouwde kom	2,0	8	20

Vaste afstand dieren (VA-dieren)

In artikel 4 van de Wgv zijn de wettelijke afstanden vermeld van bedrijven waar vaste afstand dieren worden gehouden. De afstand tussen het emissiepunt van de stal en de buitenzijde van het ggo moet minimaal:

- 100 meter bedragen indien het ggo in de bebouwde kom is gelegen;
- 50 meter bedragen indien het ggo buiten de bebouwde kom is gelegen.

De Wgv biedt de mogelijkheid om bovengenoemde afstanden te wijzigen (artikel 6, derde lid van de Wgv). De minimale vereiste afstand tussen de gevel van de stal en de gevel van een ggo blijft respectievelijk 50 meter en 25 meter ten opzichte van een ggo gelegen binnen en buiten de bebouwde kom. De minimale vereiste afstanden kunnen dus zowel verkleind worden als vergroot (zie tabel 2).

Tabel 2: Bandbreedte geurverordening VA-dieren

niet concentratiegebied	Vaste afstanden		
	Min.	wettelijke afstand	Max.
binnen bebouwde kom	50	100	onbeperkt
buiten bebouwde kom	25	50	onbeperkt

Uitzonderingen op voorgaande tabel zijn de ruimte-voor-ruimte woningen en de voormalige agrarische bedrijfswoningen (zie tevens paragraaf 8.1). De gewijzigde afstanden dienen in de verordening opgenomen worden.

3.4 Quickscan

Regulier volgt de beslissing tot het opstellen van een gebiedsvisie binnen een gemeente uit een zogenaamde 'Quickscan'. In een Quickscan wordt met behulp van een rekenprogramma (bv. V-Stacks gebied) de geurbelasting veroorzaakt door de veehouderijen berekend waarbij de ontwikkelingsmogelijkheden van de agrarische bedrijven inzichtelijk wordt gemaakt. Daarnaast worden mogelijke geurknelpunten die gewenste ruimtelijke ontwikkelingen kunnen frustreren inzichtelijk met behulp van een Quickscan.

Gemeente Gulpen-Witterm is een plattelandsgemeente waarin met name (relatief) kleinschalige veehouderijen zijn gelegen. Hierbij worden voornamelijk dieren gehouden waarvoor vaste afstanden gelden. Dit zijn categorieën zoals melkrundvee en paarden waarvoor in de Rgv géén omrekeningsfactoren zijn vastgesteld. Bij deze veehouderijen is het niet mogelijk om de geurbelasting te berekenen en op basis hiervan vast te stellen welke hinder ondervonden zal worden. Voor het analyseren van de knelpunten rond vaste afstandbedrijven kan dan ook géén gebruik worden gemaakt van een rekenprogramma. Aangezien het merendeel van de bedrijven binnen de gemeente Gulpen-Witterm vaste afstandbedrijven betreffen, is het uitvoeren van een Quickscan dan ook niet zinvol geacht. De aanleiding voor het opstellen van een gebiedsvisie vindt zijn oorsprong dan ook in de vele knelpuntsituaties die zijn geconstateerd tijdens de gevolgde vergunningprocedures.

In plaats van een Quickscan is een uitgebreide inventarisatie uitgevoerd waarin het volledige veehouderijenbestand binnen de gemeente Gulpen-Witterm is betrokken (zie bijlage I). Deze inventarisatie is nader omschreven in Hoofdstuk 5.

4 Gewenste ruimtelijke inrichting

Gemeente Gulpen-Wittem is een agrarische gemeente met een omvangrijk buitengebied waarin wordt gestreefd naar het behoud van de levenskrachtige en duurzame landbouwsector ten behoeve van de gebiedseigen bedrijvigheid, de werkgelegenheid en het beheer van het buitengebied met de landschappelijke, toeristisch-recreatieve functies en zorgfuncties. De agrarische sector is als ruimtebepalende functie ook in de toekomst, naast de natuurfunctie alsmede recreatie en toerisme, de drager van het buitengebied. Om dit streefbeeld te bereiken worden de volgende speerpunten gehanteerd:

- Er wordt ingezet op duurzame economische groei, die niet ten koste gaat van het landschappelijk basiskapitaal en de leefbaarheid. Onder duurzame economische groei wordt onder andere verstaan: toerisme, kleinschalige, niet milieu belastende bedrijven en landbouw.
- Nagestreefd wordt het speerpunt 'toerisme' binnen de gemeente Gulpen-Wittem zo sterk mogelijk te verweven met de traditionele agrarische sector. Het motto voor het zogenaamde agro-toerisme is dan ook: "*Koeien in de weil*".
- De landbouwsector wordt bij voorkeur ingevuld door de karakteristieke akkerbouw, melkveehouderij en fruitteelt.
- Het behoud van een betekenisvolle rol voor de grondgebonden landbouw enerzijds als beheerder van het landelijke gebied en anderzijds als ontwikkelaar/exploitant van veeteelt en fruitteeltbedrijven. Voorkomen moet worden dat verdere teruggang van de omvang van het agrarisch gebruik plaats vindt. Hiervoor wordt voor deze agrarische bedrijfstak (ruime) uitbreidingsmogelijkheden, qua gebruik, geboden. Krachtige en voldoende grote en levensvatbare agrarische bedrijven zijn een voorwaarde om een aantrekkelijk cultuurlandschap te houden.

Ten aanzien van de huisvestingsbehoefte zijn in het buitengebied nieuw te bouwen woningen in principe niet toegestaan. Ook de bestaande lintbebouwing in het buitengebied mag niet verlengd worden.

In de kernen is het beleid gericht op het opvangen van de eigen groei per kern om zo de leefbaarheid van die kern zoveel mogelijk in stand te houden. Ruimtelijke ontwikkelingen zijn primair gericht op het benutten van de bestaande voorraad dus ook in het buitengebied en door inbreiding en verdichting.

In de bebouwde gebieden van de gemeente Gulpen-Wittem moet voldoende ruimte blijven bestaan om binnen de aanwezige bebouwingsgrenzen te kunnen voorzien in huisvestingsbehoefte.

5 Inventarisatie

Zoals reeds gesteld biedt het berekenen van de geurbelasting binnen het grondgebied van de gemeente Gulpen-Wittem geen representatief beeld van de geursituatie. Immers het merendeel van de veehouderijen binnen de gemeente houden vaste afstand dieren die niet meegenomen kunnen worden in de berekening. Om te komen tot een kwalitatieve en kwantitatieve beoordeling van de geursituatie binnen de gemeente is een inventarisatie uitgevoerd van de aanwezige veehouderijen.

5.1 Verzamelen gegevens

Op basis van de geregistreerde gegevens in het programma GIS VG is een lijst gegenereerd van alle veehouderijen binnen de gemeente Gulpen-Wittem. Deze lijst omvat 162 bedrijven en vormt het uitgangspunt voor de inventarisatie. Bij de dossierinventarisatie van deze bedrijven zijn 31 dossiers niet relevant gebleken. Zo zijn diverse bedrijven gestopt met het houden van vee of is de veestapel als hobby aan te merken. De uitwerking van de inventarisatie is derhalve gebaseerd op 131 bedrijven.

5.2 Resultaat inventarisatie

De voornoemde 131 bedrijven zijn doorgelicht waarbij een onderverdeling is gemaakt in de volgende hoofdcategorieën:

- 1) bedrijven waar uitsluitend OU-dieren worden gehouden
(o.a. varkens, kippen, vleesstieren en schapen).
- 2) bedrijven waar uitsluitend VA-dieren worden gehouden
(hoofdzakelijk melkrundveehouderijen en paardenhouderijen).
- 3) bedrijven waarbij zowel OU-dieren als VA-dieren worden gehouden
(combinatie bedrijven, bijvoorbeeld een melkrundveehouderij met enkele stuks vleesstieren).

Uit de inventarisatie is de volgende onderverdeling gebleken:

Tabel 3: Verdeling veehouderijen naar vaste afstand-, OU- en combinatiebedrijven

	Aantal bedrijven	Percentage
Bedrijven met uitsluitend OU-dieren	8	6 %
Bedrijven met uitsluitend VA-dieren	78	60%
Combinatie bedrijven (OU + VA)	45	34%
TOTAAL	131	

Tabel 4: Ligging van de veehouderijen ten opzichte van bebouwing

	Bedrijven met OU-dieren	Bedrijven met VA-dieren	Combinatie bedrijven	Totaal
Ligging in het buitengebied	2% (3 stuks)	28% (37 stuks)	17% (22 stuks)	47%
Ligging in of nabij buurtschappen en gehuchten ¹	2% (3 stuks)	19% (25 stuks)	10% (13 stuks)	31%
Ligging in of nabij de woonkerken ²	2% (2 stuks)	12% (15 stuks)	8% (10 stuks)	22%

5.3 Interpretatie en analyseresultaten

De resultaten van de inventarisatie onderschrijven de inschatting dat het uitvoeren van een quickscan niet zinvol is binnen de gemeente Gulpen-Wittern; uit tabel 2 blijkt dat 60% van de veehouderijen binnen de gemeente uitsluitend vaste afstand dieren houden. Slechts 6% houdt uitsluitend OU-dieren.

Een middelgroot percentage van de veebedrijven (34%) houdt zowel OU-dieren als VA-dieren. Bij de dossierinventarisatie is gebleken dat deze OU-dieren veelal enkele stuks vleesvee betreffen bij melkrundveebedrijven. Ook vindt de bijdrage door OU-dieren vaak plaats door het hobbymatig houden van kippen, schapen en geiten. Bij deze bedrijven ligt het zwaartepunt duidelijk bij de VA-dieren. Bij een middelgrote groep bedrijven ligt het zwaartepunt daarentegen duidelijk bij de OU-dieren.

Het is van belang gebleken om te bepalen welke omvang de OU-dieren hebben binnen de combinatie bedrijven. Aan de hand van het aandeel OU-dieren kan worden bepaald of een bedrijf in zijn groeimogelijkheden wordt beperkt door de aanwezige VA-dieren dan wel de aanwezige OU-dieren. Met behulp van het rekenprogramma V-stacks vergunning³ is bepaald dat in het worst-case scenario⁴:

- bij combinatie bedrijven met minder dan 400 ouE, de VA-dieren de grootste beperking opleveren voor de bedrijfsvoering;
- bij combinatie bedrijven met meer dan 1.500 ouE, de OU-dieren de grootste beperking opleveren voor de bedrijfsvoering
- bij combinatie bedrijven met een geurbelasting tussen de 400 en 1500 ouE de beperking wordt bepaald door de ligging binnen of buiten de bebouwde kom:
 - bij de ligging in of nabij de bebouwde kom leveren de OU-dieren de grootste beperking op;
 - bij de ligging buiten de bebouwde kom leveren de minimaal te respecteren afstanden geldende voor de VA-dieren de grootste beperking op.

¹ Voor het bepalen van de begrenzing van de gehuchten en buurtschappen is uitgegaan van de benoemde woonkernen in het buitengebied zoals weergegeven op de plattegrond van gemeente Gulpen-Wittern.

² Voor het bepalen van de begrenzing van de bebouwde kom is uitgegaan van de aangeduide bebouwingsbegrenzing op de komkaarten van de plattegrond van gemeente Gulpen-Wittern.

³ V-stacks vergunning is een computerprogramma voor het berekenen van de verspreiding van geur rond dierverblijven. In de ministeriële regeling bij de Wet geurhinder en veehouderij is het gebruik van V-stacks vergunning verplicht gesteld.

⁴ Uitgaande van natuurlijk geventileerde stallen (gem. hoogte 4,5 m) en een omgevingsruwheid van 0,300.

Van alle combinatie bedrijven (45 stuks) is bepaald hoeveel odour-units aanwezig zijn. Hierbij is de volgende verdeling gebleken:

Tabel 5: Omvang OU-dieren bij de combinatie bedrijven

		Aantal bedrijven	Percentage
Combinatie bedrijven	Bedrijven met < 400 OU	23	51%
	Bedrijven met 400-1.500 OU	8*	18%
	Bedrijven met > 1.500 OU	14	31%
TOTAAL		45	

* hiervan liggen 2 bedrijven in de bebouwde kom en 6 bedrijven liggen in het buitengebied.

Tabel 3 en 5 kunnen nu als volgt worden geïntegreerd:

Tabel 6: Overzicht verdeling veehouderijen naar beperking door VA- of OU-dieren

	Soort bedrijven	Aantal bedrijven	Percentage	TOTAAL
Bedrijven waarin de OU-dieren de grootste beperking opleveren voor het bedrijf	Bedrijven met uitsluitend OU-dieren	8	6 %	18%
	Combi-bedrijven met 400-1500 OU liggende in of nabij de bebouwde kom ⁵	2	1%	
	Combi-bedrijven met > 1.500 OU	14	11%	
Bedrijven waarin de VA-dieren de grootste beperking opleveren voor het bedrijf	Bedrijven met uitsluitend VA-dieren	78	60%	82%
	Combi-bedrijven met < 400 OU	23	18%	
	Combi-bedrijven met 400 -1500 OU liggende <u>buiten</u> de bebouwde kom	6	4%	

5.4 Bepalen aandachtsveld gebiedsvisie

5.4.1 OU-bedrijven

Uit tabel 5 blijkt dat het aandeel van bedrijven waarbinnen de OU-dieren het meest beperkend zijn voor de bedrijven en hun omgeving slechts 18% bedraagt.

⁵ voor de begrenzing van de bebouwde kom worden in dit stadium de 10 dorpskernen en alle buurtschappen en gehuchten binnen het grondgebied van de gemeente gehanteerd zoals gemarkeerd en benoemd op de komkaarten en de plattegrond van de gemeente Gulpen-Wittem.

Tevens is gebleken dat deze bedrijven sterk verdeeld zijn gelegen over het grondgebied van de gemeente en als zodanig niet bepalend zullen zijn voor het achtergrondniveau binnen de gemeente Gulpen-Wittem. Voor deze groep bedrijven wordt het dan ook niet wenselijk geacht om de standaard geurnormen zoals opgenomen in de Wet geurhinder en veehouderij aan te passen.

5.4.2 VA-bedrijven

De veehouderijen binnen de gemeente Gulpen-Wittem betreffen voornamelijk bedrijven met uitsluitend of in hoofdzaak vaste afstand dieren. Uit tabel 5 blijkt dat het aandeel van deze bedrijven 82% bedraagt. Voor deze groep bedrijven wordt het wenselijk geacht om nader te onderzoeken welke kansen een eventuele aanpassing van de standaard te respecteren afstanden zoals genoemd in de Wgv kunnen bieden.

5.4.3 Overige

Het begrip bebouwde kom is bij iedere Nederlander bekend. Toch is het lang niet altijd duidelijk of iemand zich nu binnen of buiten de bebouwde kom bevindt. Vanuit verschillende taakvelden (Milieu, RO, Verkeer en Vervoer, Veiligheid) is de bebouwde kom van belang omdat er verschillende regelgeving is binnen en buiten de bebouwde kom.

Ook bij het toepassen van de geurnormen uit de Wgv is de definitie van bebouwde kom relevant: binnen de bebouwde kom gelden immers strengere geureisen dan buiten de bebouwde kom. Ondanks dat de definiëring van de bebouwde kom zo cruciaal is binnen de Wgv, is in artikel 1 van de Wgv géén begripsbepaling hieromtrent opgenomen. Gelet op de verwevenheid van de bebouwing in het buitengebied van de gemeente Gulpen-Wittem levert de term 'bebouwde kom' zoals genoemd in de Wgv onduidelijkheden op. De afbakening van de 'bebouwde kom' in het licht van de Wgv is noodzakelijk voor de verdere uitwerking van de gebiedsvisie.

6 Huidige geursituatie

6.1 Inleiding

Op basis van de gemaakte keuze om de gebiedsvisie te richten op de bedrijven die uitsluitend of in hoofdzaak vaste afstand dieren houden, dient allereerst de huidige geursituatie van deze bedrijven inzichtelijk te worden gemaakt. Zoals eerder gesteld kan de geursituatie niet worden berekend, maar wordt een kwalitatieve en kwantitatieve beoordeling van de situatie uitgevoerd.

6.2 Uitgangspunten

Uit de dossierinventarisatie van de veehouderijen binnen de gemeente Gulpen-Wittem worden de volgende uitgangspunten gedestilleerd:

Gebleken is dat voor **107 bedrijven** de vaste afstand dieren de grootste beperking op leveren voor de bedrijven. Concreet wordt deze groep bedrijven gevormd uit:

- 78 bedrijven met uitsluitend vaste afstand dieren
- 23 bedrijven met vaste afstand dieren en daarnaast minder dan 400 OU
- 6 bedrijven met vaste afstand dieren en daarnaast met 400 OU tot 1.500 OU, liggende in het buitengebied van de gemeente Gulpen-Wittem

Deze groep bedrijven vormt het uitgangspunt voor de beschouwing van de huidige situatie.

Voor de begrenzing van de bebouwde kom worden in de huidige situatie de 10 dorpskernen en alle buurtschappen en gehuchten binnen het grondgebied van de gemeente gehanteerd zoals gemarkeerd en benoemd op de komkaarten en de plattegrond van de gemeente Gulpen-Wittem.

6.3 Beoordeling harde afstandsnormen Wgv

In alle gevallen, zowel voor OU- dieren als voor VA-dieren, geldt op grond van artikel 5, eerste lid van de Wgv altijd een minimumafstand tussen de buitenzijde van een dierenverblijf en de buitenzijde van een geurgevoelig object:

- binnen de bebouwde kom geldt een afstand van 50 meter.
- buiten de bebouwde kom geldt een afstand van 25 meter.

Van deze minimumafstand mag niet worden afgeweken in een geurverordening en kan als zodanig worden aangemerkt als een harde afstandsnorm. Bedrijven die niet aan deze minimumafstand kunnen voldoen mogen niet meer uitbreiden in hun dieraantallen en zitten dan ook volledig op slot.

Een vergelijkbare harde afstandsnorm is opgenomen in artikel 3, tweede lid van de Wgv: tussen een veehouderij (met OU-dieren) en een geurgevoelig object dat onderdeel uitmaakt van een andere veehouderij, of dat op of na 19 maart 2000 heeft opgehouden deel uit te maken van een andere veehouderij bedraagt de afstand:

- binnen de bebouwde kom ten minste 100 meter.
- buiten de bebouwde kom ten minste 50 meter.

Ook van deze afstand mag niet worden afgeweken in een geurverordening. Bedrijven die niet aan deze harde afstandsnorm kunnen voldoen mogen niet meer uitbreiden in hun dieraantallen en zitten dan ook volledig op slot.

Uit tabel 7 blijkt dat 55 bedrijven niet kunnen voldoen aan de harde afstandsnormen uit de Wgv.

Tabel 7: Analyse bedrijven die niet voldoen aan de harde afstandsnormen Wgv in de huidige situatie

	Bedrijven met uitsluitend VA dieren	Bedrijven met combi-dieren		107 totaal aantal bedrijven
		waarvan < 400 OU	waarvan 400-1500 OU	
Aantal	78	23	6	107 totaal aantal bedrijven
Ligging in buitengebied				
Woningen binnen 25 meter van buitenzijde dierverblijf	10	3	0	13 bedrijven
of overige veehouder binnen 50 meter afstand	nvt	2	0	2 bedrijven
Ligging in/nabij buurtschap / gehucht				
Woningen binnen 50 meter van buitenzijde dierverblijf	20	4	nvt	24 bedrijven
of overige veehouder binnen 100 meter afstand	nvt	0	nvt	0 bedrijven
Ligging in/nabij kom				
Woningen binnen 50 meter van buitenzijde dierverblijf	10	6	nvt	16 bedrijven
of overige veehouder binnen 100 meter afstand	nvt	0	nvt	0 bedrijven
				55 bedrijven voldoen niet aan harde afstandsnormen

Geconcludeerd wordt dat van de groep van 107 bedrijven, **55 bedrijven géén uitbreidingsmogelijkheid** meer hebben. Deze bedrijven voldoen niet aan de harde afstandsnormen van de Wgv en zitten diensgevolge **volledig op slot**. Voor het vervolg van de analyse van de huidige geursituatie resteren dus nog **52 bedrijven**.

6.4 Analyse huidige geursituatie

Van de resterende 52 bedrijven is verder onderzocht waar deze zijn gelegen en op welke afstand van de emissiepunten van de stallen woningen zijn gelegen. Uit de combinatie van deze gegevens kan worden geconcludeerd of de bedrijven met de huidige normstelling en de huidige begrenzing van de bebouwde kom overbelast zijn. In onderstaande tabel zijn de gegevens weergegeven:

Tabel 8: Vervolg analyse huidige geursituatie

	Bedrijven met uitsluitend VA dieren	Combinatie bedrijven		
		waarvan < 400 OU	waarvan 400-1500 OU	
Aantal bedrijven	38	8	6	52 bedrijven in totaal
Ligging in buitengebied woningen aanwezig:	27	4	6	
binnen 50 meter afstand	6	1	1	8 bedrijven zijn overbelast
tussen 50 en 100 meter afstand	9	0	0	9 bedrijven zijn niet overbelast
op meer dan 100 meter afstand	12	3	5	20 bedrijven zijn niet overbelast
Ligging in/nabij buurtschap / gehucht woningen aanwezig:	5	3	nvt	
binnen 50 meter afstand	nvt	nvt	nvt	
tussen 50 en 100 meter afstand	5	3	nvt	8 bedrijven zijn overbelast
op meer dan 100 meter afstand	0	0	nvt	0 bedrijven zijn niet overbelast
Ligging in/nabij kom woningen aanwezig:	6	1	nvt	
binnen 50 meter afstand	nvt	nvt	nvt	
tussen 50 en 100 meter afstand	5	1	nvt	6 bedrijven zijn overbelast
op meer dan 100 meter afstand	1	0	nvt	1 bedrijf is niet overbelast

* met 'overbelast' wordt bedoeld dat de bedrijven niet voldoen aan de te respecteren afstand en derhalve een overbelaste stanksituatie ter plaatse van de geurgevoelige objecten veroorzaken.

6.5 Conclusie huidige situatie

Uit voorgaande analyse kan de volgende samenvattende tabel worden gegenereerd:

Tabel 8:

Uitgangspunt: 107 bedrijven	CONCLUSIE
55 bedrijven voldoen niet aan harde afstandsnorm	77 bedrijven voldoen niet aan de te respecteren afstanden zoals wettelijk is vastgelegd in de Wgv; 72% deze bedrijven hebben geén uitbreidings-mogelijkheden
8 Bedrijven, liggende in het buitengebied, voldoen niet aan de wettelijk vastgestelde afstanden	
8 Bedrijven liggende in gehuchten/buurtschappen, voldoen niet aan de wettelijk vastgestelde afstanden	
6 Bedrijven, liggende in de bebouwde kom, voldoen niet aan de wettelijk vastgestelde afstanden	
30 bedrijven voldoen aan de wettelijk vastgestelde afstanden	30 bedrijven kunnen op basis van de Wgv veebezetting uitbreiden 28%

7 Definiëring bebouwde kom

7.1 Afweging bebouwde kom

In de gemeente zijn tien kernen te onderscheiden:

- Eys
- Epen
- Gulpen
- Mechelen
- Nijswiller
- Partij/Wittem
- Reijmerstok
- Slenaken
- Wahlwiller
- Wijlre

Naast de tien kernen bestaat Gulpen-Wittem uit een zeer groot buitengebied waarin tal van buurtschappen en gehuchten zijn gelegen. Zoals reeds eerder gesteld zijn deze kleinschalige bebouwingen sterk verweven met het buitengebied van de gemeente. Gelet op deze verwevenheid is het niet wenselijk om deze clusters (in het licht van de Wgv) als 'bebouwde kom' aan te merken, aangezien bij een dergelijke typering:

- de uitbreidingsmogelijkheden van de veehouderijen in het landelijke gebied sterk worden beperkt;
- door de grotere geurcontouren weinig ruimte blijft voor woningbouw en de ontplooiing van een vitaal platteland.

Met het oog op de beleidsdoelstellingen binnen de gemeenten worden de tien kernen binnen de gemeente beschouwd als 'bebouwde kom'.

7.2 Voorstel definiëring bebouwde kom

Voorgesteld wordt uitsluitend de kernen Eys, Epen, Gulpen, Mechelen, Nijswiller, Partij/Wittem, Reijmerstok, Slenaken, Wahlwiller en Wijlre te beschouwen als 'bebouwde kom'. Voor het overige wordt het grondgebied dan als buitengebied (= 'buiten de bebouwde kom') beschouwd. Voor de exacte begrenzing van de bebouwde kom, kan worden aangesloten op het contourenbeleid zoals opgenomen in het Provinciaal Omgevingsplan Limburg. Bijlage II geeft een weergave van de bebouwde kom zoals bedoeld in deze gebiedsvisie.

8 Beleidsopties

8.1 Inleiding

In paragraaf 3.2 is reeds globaal ingegaan op de bandbreedte van de geurverordening. Gekozen is om de gebiedsvisie te richten op de geurhinder veroorzaakt door bedrijven die uitsluitend of in hoofdzaak vaste afstand dieren houden. In artikel 6 lid 2 en 3 van de Wgv is de specifieke bandbreedte voor de vaste afstand dieren bepaald:

Tabel 9: Bandbreedte geurverordening VA-dieren

Type geurgevoelig object	Binnen/buiten bebouwde kom	Wettelijke norm	Bandbreedte verordening
Ruimte- voor- ruimte woning	Binnen Buiten	100 m 50 m	Afwijken niet mogelijk
Bedrijfswoning (of geurgevoelig object) behorende bij een veehouderij	Binnen Buiten	100 m 50 m	≥ 50 m ≥ 25 m
Voormalige agrarische bedrijfswoning	Binnen Buiten	100 m 50 m	Onbeperkt afwijken van waarde is mogelijk*
Alle overige woningen en geurgevoelige objecten	Binnen Buiten	100 m 50 m	≥ 50 m ≥ 25 m

* minimumafstand tussen de buitenzijde van een diervverblijf en de buitenzijde van een ggo dient ingevolge artikel 5 Wgv altijd 25 m resp. 50 m te bedragen dus de afwijkingsmogelijkheid naar beneden is indirect beperkt op ≥ 25 m / ≥ 50 m!

In hoofdstuk 7 is daarnaast onderbouwd dat voor de definiëring van de bebouwde kom het contourenbeleid uit het POL wordt gehanteerd.

8.2 Varianten voor een eigen gemeentelijke normstelling

Om de veehouderijen met vaste afstand dieren ruimte te geven om hun activiteiten te ontplooiën en de levensvatbaarheid van de niet-intensieve veehouderijen te vergroten, is het mogelijk om de wettelijke normstelling voor de vaste afstand dieren als volgt aan te passen:

Variante 1: alleen de bebouwde kom definiëren zoals voorgesteld in hoofdstuk 7;

Variante 2: aanvullend op variante 1 tevens de te respecteren afstand in het buitengebied halveren van 50 meter tot 25 meter (gemeten vanaf de buitenzijde van het geurgevoelige object tot het dichtstbijzijnde emissiepunt);

Variante 3: aanvullend op variante 2 tevens de te respecteren afstand in de bebouwde kom halveren van 100 meter tot 50 meter (gemeten vanaf de buitenzijde van het geurgevoelige object tot het dichtstbijzijnde emissiepunt).

Bij de keuze voor een variant dient uiteraard tevens in ogenschouw te worden genomen dat de geursituatie van de geurgevoelige objecten acceptabel blijft. Ook dient voldaan te worden aan de gewenste ruimtelijke inrichting van het gemeentelijke grondgebied.

N.B. Opgemerkt dient te worden dat een eventuele afwijking van de vaste afstanden momenteel nog niet van toepassing is op de veehouderijen die vallen onder de werkingssfeer van het Besluit landbouw milieubeheer. In het *Ontwerpbesluit wijziging Besluit landbouw milieubeheer met betrekking tot intensieve veehouderijen* (staatscourant 23 oktober 2006, nr. 206 / pag. 20) wordt de Wet geurhinder en veehouderijen geïntegreerd in het Besluit Landbouw en wordt voor deze veehouderijen tevens aangesloten op afwijkende normen die voortvloeien uit een geurverordening. Zodra het Besluit landbouw op nationaal niveau is aangepast, heeft de geurverordening van rechtswege werking op alle veehouderijen binnen de gemeente. Bij het presenteren van de getallen in dit hoofdstuk is vooruitgelopen op deze wijziging van het Besluit Landbouw.

9 Effecten beleidsopties

9.1 Variant 1: definiëring bebouwde kom

Uitgangspunt

Met behulp van de definiëring van de bebouwde kom op basis van het POL (zie bijlage II) worden de volgende uitgangspunten gegenereerd:

Gebleken is dat voor **109 bedrijven**⁶ de vaste afstand dieren de grootste beperking op leveren. Concreet wordt deze groep bedrijven gevormd uit:

- 78 bedrijven met uitsluitend vaste afstand dieren
- 23 bedrijven met vaste afstand dieren en daarnaast minder dan 400 OU
- 8 bedrijven met vaste afstand dieren en daarnaast met 400 OU tot 1.500 OU, liggende in het gedefinieerde buitengebied van de gemeente Gulpen-Wittem

Deze groep bedrijven vormt het uitgangspunt voor de verdere beschouwing.

Beoordeling harde afstandsnormen Wgv

Op basis van artikel 5 lid 1 van de Wgv en artikel 3 lid 2 blijkt dat met de nieuwe afbakening van de bebouwde kom **46 bedrijven** géén uitbreidingsmogelijkheid meer hebben (zie tabel 10). Deze bedrijven voldoen niet aan de harde afstandsnormen van de Wgv en zitten dientengevolge **volledig op slot** zitten. Voor het vervolg van de analyse van de huidige geursituatie resteren dus nog **68 bedrijven**.

Tabel 10: : Analyse bedrijven die niet voldoen aan de harde afstandsnormen Wgv bij variant 1

	Bedrijven met uitsluitend VA dieren	Combinatie bedrijven		
		waarvan < 400 OU	waarvan 400-1500 OU	
Aantal	78	23	8	109 totaal aantal bedrijven
Ligging in buitengebied				
Woningen binnen 25 meter van buitenzijde dierverblijf	22	8	1	31 bedrijven
of overige veehouder binnen 50 meter afstand	nvt	2	0	2 bedrijven
Ligging in/nabij kom				
Woningen binnen 50 meter van buitenzijde dierverblijf	9	4	nvt	13 bedrijven
of overige veehouder binnen 100 meter afstand	nvt	0	nvt	0 bedrijven
				46 bedrijven voldoen niet aan harde afstandsnormen

⁶In de beschrijving van de huidige situatie leveren de vaste afstand dieren bij 107 bedrijven de grootste beperking op. Door het definiëren van de bebouwde kom in overeenstemming met het POL, verschuift dit aantal naar 109 bedrijven.

Analyse geursituatie

Van de resterende 68 bedrijven is verder onderzocht waar deze zijn gelegen (bebouwde kom / buitengebied) en op welke afstand van de emissiepunten van de stallen woningen zijn gelegen. Het resultaat volgt in onderstaande tabel:

Tabel 11: Vervolg analyse geursituatie variant 1

	Bedrijven met uitsluitend VA dieren	Combinatie bedrijven		68 totaal
		waarvan < 400 OU	waarvan 400-1500 OU	
aantal	52	9	7	68 totaal
Ligging in gedefinieerd buitengebied				
woningen aanwezig:	41	0	1	
woningen < 50 meter	14	2	1	17 bedrijven zijn overbelast
woningen < 100 meter	10	3	0	10 bedrijven zijn niet overbelast
woningen > 100 meter	12	3	6	21 bedrijven zijn niet overbelast
Ligging in gedefinieerde bebouwde kom				
woningen aanwezig:	6	1	0	
woningen < 50 meter	nvt	nvt	nvt	
woningen < 100 meter	5	1	0	6 bedrijven zijn overbelast
woningen > 100 meter	1	0	0	1 bedrijf is niet overbelast

* met 'overbelast' wordt bedoeld dat de bedrijven niet voldoen aan de te respecteren afstand en derhalve een overbelaste stanksituatie ter plaatse van de geurgevoelige objecten veroorzaken.

Tabel 12: Samenvatting analyse geursituatie variant 1

Uitgangspunt: 109 bedrijven	CONCLUSIE
46 bedrijven voldoen niet aan harde afstandsnorm	69 bedrijven voldoen niet aan de te respecteren afstanden zoals wettelijk is vastgelegd in de Wgv; deze bedrijven hebben géén uitbreidingsmogelijkheden 63%
17 Bedrijven, liggende in het buitengebied, voldoen niet aan de wettelijk vastgestelde afstanden	
6 Bedrijven, liggende in de gedefinieerde bebouwde kom, voldoen niet aan de wettelijk vastgestelde afstanden	
40 bedrijven voldoen aan de wettelijk vastgestelde afstanden	40 bedrijven kunnen op basis van de Wgv veebezetting uitbreiden 37%

9.2 Variant 2: definiëring bebouwde kom + halvering te respecteren vaste afstand in het buitengebied

Analyse geursituatie

Wanneer variant 1 verder wordt aangevuld met een halvering van de te respecteren afstanden in het buitengebied, blijkt dat de 17 'overbelaste' bedrijven in het buitengebied kunnen voldoen aan de nieuw te hanteren afstandsnorm. Deze 17 bedrijven veroorzaken met de doorvoering van de gemeentelijke afstandsnorm dan ook géén overbelaste stanksituatie meer en kunnen derhalve hun veebezetting desgewenst uitbreiden.

Tabel 13: Samenvatting analyse geursituatie variant 2

Uitgangspunt: 109 bedrijven		CONCLUSIE
46	bedrijven voldoen niet aan harde afstandsnorm	52 bedrijven voldoen niet aan de te respecteren afstanden; deze bedrijven hebben géén uitbreidingsmogelijkheden 48%
0	Bedrijven, liggende in het buitengebied, voldoen niet aan de gemeentelijke vastgestelde afstanden	
6	Bedrijven, liggende in de gedefinieerde bebouwde kom, voldoen niet aan de wettelijk vastgestelde afstanden	
57	bedrijven voldoen aan de wettelijk/gemeentelijk vastgestelde afstanden	57 bedrijven voldoen wel aan de te respecteren afstanden; deze bedrijven kunnen op basis van de Wgv uitbreiden 52%

9.3 Variant 3: definiëring bebouwde kom + halvering te respecteren vaste afstand in het buitengebied en binnen de bebouwde kom

Analyse geursituatie

Wanneer, naast de halvering van de te respecteren afstanden in het buitengebied, tevens de wettelijke afstandsnormen voor de bebouwde kom worden gehalveerd, blijkt dat de 6 resterende bedrijven in de bebouwde kom in de nieuwe situatie kunnen voldoen aan nieuw te hanteren afstandsnorm. Deze 6 bedrijven veroorzaken met de doorvoering van de gemeentelijke afstandsnorm dan ook géén overbelaste stanksituatie meer en kunnen derhalve hun veebezetting desgewenst uitbreiden.

Tabel 14: Samenvatting analyse geursituatie variant 3

Uitgangspunt: 109 bedrijven		CONCLUSIE
46	bedrijven voldoen niet aan harde afstandsnorm	46 bedrijven voldoen niet aan de te respecteren afstanden; deze bedrijven hebben géén uitbreidingsmogelijkheden 42%
0	Bedrijven, liggende in het buitengebied, voldoen niet aan de gemeentelijke vastgestelde afstanden	
0	Bedrijven, liggende in de gedefinieerde bebouwde kom, voldoen niet aan de gemeentelijke vastgestelde afstanden	
63	bedrijven voldoen aan de gemeentelijke vastgestelde afstanden	63 bedrijven voldoen wel aan de te respecteren afstanden; deze bedrijven kunnen op basis van de Wgv uitbreiden 58%

9.4 Overige effecten varianten

Naast de te realiseren uitbreidingsmogelijkheden voor een groot deel van de onderzochte bedrijven, dient tevens aandacht te worden besteed aan de overige effecten ten gevolge van de verkleining van de te respecteren afstanden.

9.4.1 **Hinderbeleving bij de geurgevoelige objecten**

Geurhinder is in grote mate subjectief bepaald en afhankelijk van individuele omstandigheden. De gevoeligheid voor geur verschilt voor ieder mens en wordt onder andere bepaald door de beleving van de eigen gezondheid en van de privacy. Daarnaast spelen externe omstandigheden een rol, zoals de duur van de blootstelling en de aard van de omgeving. Ten aanzien van de hinderbeleving ten opzichte van de zogenaamde vaste afstand dieren wordt landelijk een geaccepteerde afstand van 100 en 50 meter gehanteerd in respectievelijk binnen en buiten de bebouwde kom. Hierbij is een gemiddelde hinderbeleving van de personen in stedelijke gebieden en landelijke gebieden gehanteerd. De te respecteren afstanden zijn hierbij niet afhankelijk van het aantal dieren die binnen de inrichting aanwezig zijn.

Gemeente Gulpen-Wittem is een landelijke gemeente waarbij in de kleine woonkernen de combinatie van wonen en agrarische activiteiten sterk met elkaar zijn verweven. Dit typische karakter van de gemeente resulteert in een afwijkende hinderbeleving ten opzichte van de gemiddelde situatie in Nederland; mensen ervaren minder snel geurhinder omdat deze behoort tot de lokale achtergrondgeur. De wettelijk vastgestelde afstandnormen resulteren dan ook in een strengere bescherming van de geurgevoelige objecten dan op basis van de hinderbeleving noodzakelijk wordt geacht. Derhalve wordt geconcludeerd dat indien gebruik wordt gemaakt van de afwijkingsmogelijkheid die de wet biedt voor het verkleinen van de te respecteren vaste afstanden, géén inbreuk wordt gedaan op kwaliteit van de leef- en woonomgeving van de inwoners van de gemeente Gulpen-Wittem.

9.4.2 **Aantal overbelaste woningen**

In het verlengde van de overweging ten aanzien van de hinderbeleving kan het volgende worden gesteld:

Bij een verkleining van de te respecteren afstanden, neemt het formele aantal stankoverbelaste woningen binnen de gemeente Gulpen-Wittem af. Zo bedraagt het aantal overbelaste woningen in de huidige situatie ongeveer 540 woningen. Onderstaand wordt globaal weergegeven wat de afname van het aantal woningen in de diverse varianten betreft:

Tabel 15: Analyse verschuiving overbelaste woningen

	Overbelaste woningen
Huidige geursituatie	540
Variant 1: definiëring bebouwde kom	400
Variant 2: definiëring bebouwde kom + halvering buitengebied	320
Variant 3: definiëring bebouwde kom + halvering buitengebied en bebouwde kom	75

Met de doorvoering van variant 1 neemt dit aantal af tot ongeveer 400 woningen. Bij variant 3 betreft het aantal overbelaste woningen nog slechts 75 woningen. Potentieel komen dus **465 woningen vrij** met doorvoering van variant 3.

Voor de vrijkomende woningen en overige objecten is op basis van de nieuwe geurcontouren géén belemmering meer aanwezig voor eventuele uitbreidingen, functiewijziging of het ontplooiën van een nevenactiviteit welke (mogelijk) als geurgevoelig aangemerkt kunnen worden. Zo wordt bijvoorbeeld meer ruimte geschept voor het ontplooiën van bijvoorbeeld vakantieappartementen in het buitengebied als nevenactiviteit bij de agrarische activiteiten.

9.4.3 Oppervlakte geurcontouren

Een logisch gevolg van de verkleining van de te respecteren afstanden is tevens de vermindering van het geurbelaste oppervlak van de gemeente Gulpen-Wittem. Met name aan de randen van grotere en kleinere woonkernen kan dit tot gevolg hebben dat een locatie waar met de huidige afstanden géén nieuwbouw of functiewijziging mogelijk was, nu wél gebouwd kan worden. Zodoende worden meer mogelijkheden geboden voor de inbreidingslocaties in de voornamelijk kleine kommen.

Onderstaand wordt globaal de afname van het geurbelaste oppervlak (door bedrijven die uitsluitend of in hoofdzaak vaste afstand dieren houden) bij de verschillende varianten:

Tabel 16: analyse verschuiving geurbelaste oppervlak

	Afname geurbelast oppervlak in:			Totale afname
	Buiten-gebied	Buurt-schappen en gehuchten	10 hoofd-kernen	
Variante 1: definitie bebouwde kom	0 ha	83 ha	11 ha	94 ha
Variante 2: definitie bebouwde kom + halvering buitengebied	31 ha	97 ha	12 ha	140 ha
Variante 3: definitie bebouwde kom + halvering buitengebied en bebouwde kom	31 ha	97 ha	59 ha	187 ha

9.5 Samenvatting effecten beleidsopties

De effecten van de 3 verschillende beleidsopties in vergelijking met de huidige geursituatie kan als volgt samenvattend worden weergegeven:

Tabel 17: Samenvatting effecten beleidsopties

	Bedrijven zonder uitbreidings-mogelijkheden	Bedrijven met uitbreidings-mogelijkheden	Overbelaste woningen	Afname geurbelast oppervlak
Huidige geursituatie	72 %	28 %	540 stuks	nvt
Variante 1	63 %	37 %	400 stuks	94 ha
Variante 2	48 %	52 %	320 stuks	140 ha
Variante 3	42 %	58 %	75 stuks	187 ha
Maximaal te behalen effect	- 30%	+ 30%	- 465 stuks	-187 ha

N.B. Volledigheidshalve wordt opgemerkt dat bij de presentatie van de aantallen bedrijven die uitbreidingsmogelijkheden hebben géén rekening is gehouden met eventuele overige beperkingen voortvloeiende uit bijvoorbeeld de Wet ammoniak en veehouderij en de Natuurbeschermingswet. Ook wordt géén uitspraak gedaan over eventuele beperkingen ten aanzien van geluidhinder en fijnstof emissie bij een verkleining van de te respecteren afstanden.

10 Overige randvoorwaarde uit de Wgv

10.1 Het belang van een geïntegreerde aanpak van de verontreiniging

Met het belang van een geïntegreerde aanpak van de verontreiniging wordt bedoeld dat afwenteling van de verontreiniging op een ander milieucompartiment moet worden voorkomen. Hierbij moet een hoog niveau van bescherming voor het milieu in zijn geheel worden bevorderd. Daarom moet bij het opstellen van een verordening niet alleen met de geursituatie maar ook met de andere milieucompartimenten rekening worden gehouden. Ten aanzien hiervan wordt overwogen dat:

- een gemeentelijke norm niet leidt tot een concentratie aan veehouderijen in de nabijheid van voor ammoniak kwetsbare gebieden;
- een gemeentelijke norm een geïntegreerde aanpak van de verontreiniging door het toepassen van de best beschikbare technieken niet in de weg staat.

Kortom, de lagere normen voor de vaste afstand dieren zullen niet leiden tot verplaatsing van de verontreiniging naar een ander milieucompartiment, waardoor de bestrijding van andere verontreinigingen en dus een 'duurzame ontwikkeling' (overweging 9 van de IPPC richtlijn) zou worden gefrustreerd.

10.2 De noodzaak van een even hoog niveau van de bescherming van het milieu

De gemeentelijke afweging resulteert in een nieuwe normstelling, die weliswaar generiek is in een gebied, maar die voortvloeit uit een maatwerkbenadering ten aanzien van alle te onderscheiden veehouderijen in het gebied. De combinatie van deze maatwerkbenadering, de nieuwe norm die de in de wet vastgelegde boven- en ondergrens niet overschrijdt, de mogelijkheid van toepassing van artikel 2 tweede lid Wgv tot het weigeren van de vergunning en het toepassen van beste beschikbare technieken, waarborgen dat voor het milieu in zijn geheel ten minste een gelijkwaardig niveau van bescherming, in vergelijking met de situatie waarin alle bedrijven individueel zouden worden beoordeeld.

11 Conclusies en aanbevelingen

11.1 Conclusie

Bij de inventarisatie van het aanbod aan veehouderijen binnen de gemeente is gebleken dat het aandeel aan intensieve veehouderijen binnen de gemeente zeer beperkt is en deze niet leiden tot een noodzaak om de wettelijke geurnormering aan te passen. De bedrijven met uitsluitend of in hoofdzaak vaste afstanddieren zijn bepalend voor de agrarische bedrijvigheid binnen de gemeente. Gelet op de gewenste ruimtelijke inrichting van de gemeente, wordt nagestreefd deze veehouderijen meer ruimte te geven om zicht te ontwikkelen. Enerzijds om de levensvatbaarheid te behouden en anderzijds om de verwevingsdoelstelling te bereiken. Derhalve is middels 3 varianten onderzocht welke invloed een aanpassing van de standaard te respecteren afstanden heeft.

Geconcludeerd wordt dat met **variant 3** het beste voldaan wordt aan de geformuleerde doelstellingen: het creëren van groeimogelijkheden van bedrijven, waarbij voldaan wordt aan de gewenste ruimtelijke indeling en waarbij tevens de geursituatie voor gevoelige objecten acceptabel wordt gehouden. Tevens wordt voldaan aan de randvoorwaarden die de Wet geurhinder en veehouderij stelt aan de afwijkingsbevoegdheid.

Met doorvoering van variant 3 wordt het volgende resultaat bereikt:

- een toename van **30%** van de bedrijven (met uitsluitend of in hoofdzaak vaste afstand dieren) die op basis van de Wgv hun veebezetting mogen uitbreiden;
- een afname van het aantal overbelaste woningen met **465 stuks**;
- een afname van het geurbelaste oppervlak met **187 ha**.

11.2 Aanbevelingen

Op basis van de conclusies uit de gebiedsvisie wordt aanbevolen de te respecteren afstand tussen een veehouderij waar dieren worden gehouden van een diercategorie waarvoor niet bij ministeriële regeling een geuremissiefactor is vastgesteld, met uitzondering van pelsdierhouderijen, tot een geurgevoelig object te verlagen tot:

- Binnen de bebouwde kom: 50 meter
- Buiten de bebouwde kom: 25 meter

Voor de bepaling van de begrenzing van de bebouwde kom wordt aanbevolen het contourenbeleid uit het POL te hanteren ('contour kern').

Het gemeentelijk geurbeleid van de gemeente Gulpen-Wittem wordt vastgelegd in een verordening. Deze geurgebiedsvisie dient als onderbouwing. De twee documenten zijn daarom onlosmakelijk met elkaar verbonden. De conceptverordening is weergegeven in bijlage III van dit rapport.

12 Procedure en afstemming

12.1 Procedure

De gebiedsvisie en de conceptverordening wordt ter goedkeuring voorgelegd aan de Gemeenteraad. Twee weken voorafgaand aan de raadsvergaderingen vinden zogenaamde Ronde Tafel Gesprekken plaats. In de Ronde Tafel Gesprekken worden burgers, instellingen, belangenorganisaties en eventuele deskundige geïnformeerd over de stukken en wordt de gelegenheid geboden om commentaar te geven. De gemeenteraad vindt het belangrijk alle belangen mee te wegen bij het nemen van een besluit.

12.2 Afstemming met buurgemeenten

De gemeentelijke beslissing om een voor bepaald gebied een andere norm te hanteren, kan effecten hebben op de uitbreidingsmogelijkheden voor veehouderijen in nabij gelegen gemeenten. Artikel 9 van de Wgv luidt dan ook: *“Wanneer voor een gebied als bedoeld in artikel 6 een andere waarde of andere afstand dan genoemd in de artikelen 3 of 4 wordt vastgesteld, en het effect vanwege het vaststellen van die andere waarde of andere afstand doorwerkt naar het grondgebied van een naburige gemeente, kan de gemeenteraad daartoe slechts overgaan na overleg met die naburige gemeente”*.

De gemeente Gulpen-Wittem heeft de volgende buurgemeenten: Vaals, Simpelveld, Voerendaal, Valkenburg aan de Geul en Margraten. In het zuiden grenst de gemeente aan België.

Het verkleinen van de te respecteren vaste afstanden veroorzaakt geen negatief effect dat doorwerkt naar het grondgebied van een naburige gemeente. Om deze redenen is het niet noodzakelijk gebleken de nabijgelegen gemeenten te betrekken bij de totstandkoming van onderhavige gebiedsvisie. De buurgemeenten worden uiteraard wel in kennisgesteld van de verordening.

WINDMILL

MILIEU | MANAGEMENT | ADVIES

Ing. J.L.M.M. Brouwers

I. BIJLAGE

Lijst betrokken veehouderijen bij de inventarisatie

II. BIJLAGE

Begrenzing bebouwde kom

III.

BIJLAGE

Conceptverordening

Conceptverordening gemeente Gulpen-Wittem

De raad van de gemeente Gulpen-Wittem,

gelezen het voorstel van de burgemeester en wethouders d.d. 2008;

gelet op artikel 6, 8 en 9 van de Wet geurhinder en veehouderij;

gelet op de resultaten van de inspraakprocedure;

B e s l u i t

vast te stellen de volgende verordening houdende regels met betrekking tot beslissing inzake vergunningen krachtens de Wet milieubeheer voor veehouderijen, voor zover het betreft geurhinder vanwege die tot die veehouderij behorende diervverblijven:

Verordening geurhinder en veehouderij Gulpen-Wittem 2008

Artikel 1: begripsbepaling

In deze verordening wordt verstaan onder:

bebouwde kom: de tien kernen van gemeente Gulpen-Wittem zoals opgenomen in bijlage II van de gebiedsvisie.

geurgevoelig object: zoals bedoeld in artikel 1 van de Wet geurhinder en veehouderij;

veehouderij: inrichting die tot een krachtens artikel 1.1, derde lid, van de Wet milieubeheer aangewezen categorie behoort en is bestemd voor het fokken, mesten, houden, verhandelen, verladen of wegen van dieren;

Wet: de Wet geurhinder en veehouderij;

Artikel 2: aanwijzing gebieden

Als gebied als bedoeld in artikel 6 lid 2 en 3, van de Wet wordt aangewezen het volgende gebied: het gehele grondgebied van de gemeente Gulpen-Wittem;

Artikel 3: andere waarde voor de vaste afstanden

Op grond van artikel 6 lid 3 van de Wgv en in afwijking van artikel 4, eerste lid van de Wgv, bedraagt de afstand tussen een "veehouderij waar dieren worden gehouden van een diercategorie waarvoor niet bij ministeriële regeling een geuremissiefactor is vastgesteld", en een binnen de gemeente Gulpen-Wittem gelegen geurgevoelig object:

- a. binnen de bebouwde kom ten minste 50 meter;
- b. buiten de bebouwde kom ten minste 25 meter.

Artikel 4: inwerkingtreding

Deze verordening treedt in werking met ingang van 2008.

Artikel 5: citeertitel

Deze verordening wordt aangehaald als de “*Verordening geurhinder en veehouderij Gulpen-Wittern 2008*”.

Aldus vastgesteld door de gemeenteraad van de gemeente Gulpen-Wittern
in de openbare vergadering van 2008.

De griffier

De voorzitter